

Szentháromság ünnepe után 15. vasárnap

► Gal 5,25–6,10

Páli gyülekezetépítés

A vasárnap jellege

Jánossy Lajos könyvének útmutatása alapján a Szentháromság ünnepe utáni 15. vasárnap epistolája a megosztott szívű kereszténységtől akar óvni. Igénkben Pál apostol megmutatja, hogy a Lélek magvetésének kisarjadása a teljessé vált, Krisztusban való élet. „Krisztusban” jutunk felebarátainkkal helyes viszonyba. A Pröhle-féle *Agenda* így határozza meg a vasárnap fő gondolatát: „Senki sem szolgálhat két úrnak!”

Előfordulhat olyan gyülekezet, ahol csak szeptember második vasárnapján tartják a tanévnyitó istentiszteletet. Egy új tanév és egy új munkaév kezdetén különösen megszívlelendők Pál apostol szavai, hiszen igénkben a keresztény közösségek létrejöttén és jellemzőin gondolkodtat el minket.

Exegetikai-kortörténeti áttekintés

A galaták eredetileg Ázsiának egy indo-ariánus törzse, a kelták vagy a gallok rokonai, agresszív, a környező népeket sanyargató törzs voltak. Kr. e. 189-ben a rómaiak legyőzték őket. A későbbiekben azonban hűségesek maradtak Rómához, és ezért jutalmul a területüket fokozatosan megnövelték. Utolsó királyuk halála után, Kr. e. 25-ben Galatia tartományként a Római Birodalom részévé vált. A vidék lakossága kevert volt: galaták, görögök, rómaiak és zsidók alkották.

A levél keletkezése a Kr. u. 50-es évekre datálható, és jelentős hatást gyakorol a mondandójára az a „harc”, amelyet Pál a tekintélyét kétségbe vonókkal és az igaz evangélium hirdetését kétségbe vonókkal folytat. Ennek okán született meg ez a szenvedélyes és harcias hangvételű levél.

A levél nem csupán egyetlen gyülekezetnek szól, hanem körlevél a galáciai gyülekezetekhez. Feddés és szeretet, keserűség és az evangélium öröme váltakozik benne. A vele szemben fellépőket nem nevezi meg, valószínűleg zsidókeresztények lehettek, akik a pogányok között végzett misszióját elleneztek.

1. vers: Egyes bűnök esetleg a gyülekezet közösségéből való kizárást is jelentenék. A kísértés nem a testvérrel együtt történő „gödörbe esésben” van, hanem az ítélező és megbélyegző magatartásban. A másik ember bűnét megismerve, látva ugyanis könnyen különbnek és jobbnak érezheti magát az ember.

2. vers: Valami nagyon nehéz, erőnket meghaladó teherre gondol, és itt a hajóteher szót használja. Ennek hordozásához testvéri segítség kell.

4. vers: Dicsekvés mindaz, amit az ember felmutathat Isten előtt igaz volta bizonyítékaul.

5. vers: Hátizsák, személyes poggyász, amelyet minden római katonának magával kellett vinnie. Teher, amellyel mi magunk is boldogulunk. De ez egyben jelenti a bűnök terhét is.

10. vers: Megállni, lehajolni a szenvedőhöz, felsegíteni a bajbajutottat, meglassulva hordozva más terhét nem könnyű. Időt szánni rá és nem megbánni. Krisztus ügyére időt szánni. Aki leereszkedik, az a másikat alázza meg, aki lehajol, önmagát.

A perikópa megértéséhez

A vasárnap textusa hosszú és összetett. Több olyan gondolat, fogalom, téma is kiragadható lenne belőle, amelyre érdemes egy-egy igehirdetést felépíteni. Legalább öt olyan igevers vagy versrészlet található benne, amely sokak számára ismerős lehet: 6,2; 6,3; 6,5; 6,7b; 6,9a.

Az idei évben a Szentháromság ünnepe utáni 13–14. vasárnapokon is a Galatákhoz írt levélből származik a vasárnapi textus. A 14. vasárnapi ige közvetlen folytatása a mai. Érdekes előzményként szolgálhat, folytatva esetlegesen az akkor megkezdett gondolatmeneteket; kapcsolódva az akkor elhangzó témához és az igehirdetés fő vonalához.

A 6,1–10 rész alcíme: „Krisztus törvényének betöltése”. Bár Pál soraiban nem szerepel, de János evangéliumában olvasható a jézusi iránymutatás és alap: „*Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást, ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást! Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.*” (Jn 13,34–35)

Igehirdetési vázlat

Evangélikus egyházunkban évek, évtizedek óta visszatérő probléma és kérdés a gyülekezetekben megmutatkozó fogyatkozás. Ennek konstatálása után elindulhatunk a sopánkodás, a „de hát a másik egyházakban is ez van”, a múltba révedő és ragadó okok keresése vagy az önvizsgálat, a cselekvés és Istenre figyelés útján.

A nyáron Sopronban megrendezett Szélrózsza országos ifjúsági találkozó egyik délelőttiének kiscsoportos beszélgetésében került elő az a kérdés, hogy vajon Krisztus jó illata vagyunk-e (lásd 2Kor 2,15–16). Vajon vagyunk-e olyan „vonzó illatúak”, hogy változzanak, épüljenek közösségeink? Vajon akarják-e általunk/miattunk az emberek jobban megismerni Istent? Bár Pál apostol nem nevezi ezen a néven, mégis a saját gyülekezetépítési lépéseit és lehetőségeit osztja meg az olvasóval a Lélek útmutatását követve és arra hagyatkozva.

Sokan úgy érezhetik, és gyakran a gyülekezeti tagok megszólalásából is azt érzem, hogy az életükben a Lélek munkája és jelenléte a gyakorlatban nem megfogható, nem megfogalmazható. Ha gyülekezeti tagjainknak feltesszük azt a kérdést, hogy hol látják a Lélek munkáját, munkálkodását az életükben, nem igazán tudják megfogalmazni.

A Lélek által élve hogyan bánunk azokkal, akiknek bűne nyilvánvaló?

Elgondolkodtató, vajon gyülekezeti és egyházi gyakorlatunkban hogyan és hányszor alkalmazzuk az „először négyszemközt intsd a testvéredet” jézusi gyakorlatát (Mt 18,15kk). Aki a Lélek által vezetve él, az nem akarja mindenáron megbélyegezni és a gyülekezet közösségéből kitaszítani az elbukottat. De ez nem jelenti, hogy átsiklunk a bűne felett, vagy éppen kisebbíteni próbáljuk azt. Az elveszettnek irányt mutatni, az elesettet felemelni – ilyen a helyreigazító jézusi szeretet is. Bibliai szereplők hosszú sorának példáján láthatjuk, hogy Jézus sem a bűnbe esettet gyűlöli és taszítja el, hanem magát a bűnt.

Pál nem taglalja részletesen, hogy ilyen esetekben mit kell tenni. Talán éppen ebben rejlik a helyzet megfoghatatlansága és annyi különböző módon való megoldás keresése. Pál egyetlen dologgal foglalkozik: az egyén, de legfőképpen a közösség lelkiületével!

Éppen a kísértés és a bűn megmutatkozása-kor dől el, hogy van-e közösség. Ítélezés farizeusi módon vagy valódi testvéri segítségnyújtás? Ilyen esetekben vajon elszalasztottuk a krisztusi alapon működő közösségformálás nagy alkalmát?

A Lélek által élve hogyan hordozzuk egymás terheit?

A törvény szót hallva mindenkinek valami szigorú, állandó, kötelező érvényű, már-már ránk erőszakolt kötelesség juthat eszébe. Az apostol azonban nem a mózesi törvények és a farizeusi törvényeskedő magatartás ellen beszél, nem is ostromozza vagy véleményezi jelen esetben azt, hanem új utat és lehetőséget kínál: a krisztusi szeretet törvénye szerinti életet és magatartást.

„Elég nekem a magam baja!” – halljuk sokszor, vagy éppen mondjuk magunk is. A „hogyan vagy?” kérdésre is sok esetben ömlik belőlünk a szó: végre elmondhatom valakinek nyűgöm-bajom! Pál apostol kérése szinte lehetetlennek tűnő keresztény magatartást „követelne”. Igénk mondandója azonban nem a lehetetlenség, hanem a lehetőség irányába

vezethet. „Egymás” – vagyis nekem is lehetnek terheim. Vajon el tudja-e hordozni a közösség, vagy megvet miatta? Lehet, hogy akire ma nem a krisztusi szeretettel nézek, mert megítélem az életét, holnap éppen az segít nekem vállamról levenni a terheim. Talán ezt majd akkor fogjuk megérteni, amikor meglátjuk, hogy miközben mi mások terhét hordoztuk el a közösségben, a közösség azt a terhet hordozza, amelyet mi jelentünk, okoztunk a számukra. S ha ezt olyan szeretettel és egymás iránti tisztelettel tudjuk tenni, ahogy Krisztus várja tőlünk, egyre kevésbé lesznek a terhek hangsúlyosak, s egyre inkább az „egymás”, a másik ember, a közösség kerül a fókuszba.

Pál apostol a 2. versben kívülről ránk rakott teherről, keresztről beszél. Egymás kereszthordozásában segítsetek, tegyétek oda vállatokat, szíveteket a másik keresztsje alá, ha az roskadozik, mert Círénei Simonhoz hasonlóan mindnyájunknak adatik ilyen szolgálati lehetőség. Az 5. versben azonban Pál arra figyelmeztet, hogy ki-ki a maga terhét hordozza. Ki-ki hordozza csak a maga porcióját! De nem mindegy, hogy ezt egyedül, a másik emberrel vagy Krisztussal együtt teszi.

A Lélek által élve hogyan tudunk jól cselekedni?

A keresztyény jó cselekedet nem vár jutalmat és vállveregetést. Tesz, cselekszik, észrevesz, szolgál és szeret. A megítélést pedig meghagyja az Úrnak. Csakis az Isten Jézusban megmutatkozó szeretete képes arra, hogy ítélkező, türelmetlen, önmagunkra figyelő életünket átformálja, hogy azután „tudjunk jól tenni mindenkivel”.

További javaslatok

Lekciók

Kötelező: Mt 6,24–34

Fakultatív: 1Móz 2,4b–15

Énekek

EÉ 427; az *Útmutató* szerint: 372, 341, 331

Imádság

Uram, ébreszd egyházadat,
és kezd rajtam.

Uram, építsd gyülekezetedet,
és kezd velem.

Uram, békességed örömhírét
juttasd el mindenütt a földön,
és kezd nálam.

Uram, gyűjtsd meg szereteted tüzeit
minden szívben,
és kezd bennem. Ámen.

Illusztrációk

GONDOLATOK

„A tettenérés kínja elviselhetetlen. A bűnöző ebben a helyzetében úgy érzi magát, mint a vadászok gyűrűjébe került állat. Egyedül van, s egyedülléte csak a haláltusához hasonlítható, sőt többnyire azonos vele.

Helyzete – ilyen értelemben – gyökeresen igazságtalan. Mert aki tetten ér, akik tetten érnek – a helyzet teszi így –, büntelennek tűnnek, míg ő, a tetten ért, semmi egyéb, mint bűn, semmi egyéb e pillanatban, mint maga a bűn, amit elkövetett. Csupasz, tehetetlenül kiszolgáltatott tárgy a kutató pillantások kereszttüzében.

Ember és ember közt ez a szituáció, ez a helyzet: nem lehet más, mint aránytalanul egyenlőtlen. Innét az intés: »ne ítéljete!« Ami persze nem azt jelenti, hogy szemet hunyjunk bárki garázdálkodása fölött.

Bizonyos dolgokat azonban sose szabad elfelejtenünk. Az egyik: hogy mi magunk is bűnösök vagyunk. A másik: hogy az ítélet elsőrendűen Isten ügye, s mi ebben a perben legfeljebb szolgálati közvetítők lehetünk, ha mindjárt a végrehajtó szerepét töltjük is be. E szerep tehát mindig és mindenekelőtt teljes tapintatot és alázatot követel tőlünk. Szinte személytelen távollétet, mint amilyen az ápolóé a nagybeteg ágyánál. Minden

más magatartás, történjék bár Isten vagy a felebaráti szeretet nevében, adott esetben: illetéktelen, hamis és kegyetlen. Elviselhetetlenül kegyetlen, s csak még mélyebbre taszítja azt, aki amúgy is elveszítettnek érzi magát.”

Pilinszky János (1921–1981) József Attila-, Baumgarten- és Kossuth-díjas magyar költő: *Az igazság szolgálatáról*

VERS

Mécs László: *Cirenei Simon lázadása* (részlet)

...de embertársam szólni kezd bajárúl,
s a bizalom borzalmas pillanatja
keresztjét hirtelen vállamra rakja. [...]
Bujkálók és lázongók: mit se használ.
Az életemből nem tudok kimenni,

megállok újra minden kis panasznál,
és újrakezdem. A jutalmam ennyi:
így elfelejtem a saját keresztem...

Felhasznált irodalom

CSERHÁTI Sándor 1982. *Pál apostolnak a galáciabeliekhez írt levele*. Evangélikus Sajtóosztály, Budapest.

CSERHÁTI Sándor (ifj.) 1998. Szentháromság ünnepe után 15. vasárnap. Gal 5,25–6,10. Az árulkodó mozdulat. In: Szabó Lajos – Joób Máté – Korányi András – Kendeh–Kirchknopf Péter (szerk.): *Tükörkép*. Teológiai Irodalmi Egyesület, Budapest.

JÁNOSSY Lajos 2008. *Az egyházi év útmutatása*. Fraternitás Magyarországi Evangélikus Lelkészek Köössége, Veszprém.

Jeromos-bibliakommentár. Szent Jeromos Bibliatársulat, Budapest, 2003.

■ VARGÁNÉ GYÖRI VERONIKA ÁGNES